

מראי מקומות- חולין ע"א

אינה מטמאה, אי"ז רק דאין כניסתו למקדש כניסה בטומאה, ואין הסיטו הסיט, אבל אין הטומאה בטל במציאות, דאילו הי' בטל במציאות, הי' בדין שישוב אל העולם בטהרה, ואין הדין כן. וע"ע במשנה למלך (מטמאי משכב ומושב, א', י"ד, ד"ה עוד ראיתי), שכ' שהקשו לשי' ר' משולם (הובא במרדכי בסוף חולין) דס"ל דלא אמרי' ביטול ברוב אא"כ דבר האסור או הטמא הי' ניכר באיסורו או טומאתו קודם שנתערב, אבל אם מתחלת איסורו הי' נתערב אינו בטל. והק' ע"ז משליא בבית דין תערובת נגעו בה, אף דלכאו' מתחלת הוייתו הי' בתערובת. ותי' המשנל"מ דשם הרי חלה עליו טומאה אף במעי אמו, ורק דבפועל לא הי' יכול לטמא כיון שטומאה בלועה הוא, ומדבריו נראה ג"כ כדברי החזו"א. אולם ע' בשחיטת חולין שהביא מהראב"ן בע"ז (סי' שי"ג), דכ' דמה שאינו עובר על כל יראה בחמץ בלועה בכלים, היינו דכשם שטומאה בלועה כמאן דליתא, ואינה מטמאה עד דנפקא, כך איסור הבלוע לא אסור עד דנפיק, ומדבריו משמע דלא כדברי החזו"א והמשל"מ, אלא דאינו טמא כלל כל זמן שהוא בלוע. וע"ע במשנת ר' אהרן (טהרות ל"ג), שכ' שיש ב' ענינים בהא דטומאה בלועה אינה מטמאה. א) דמעשה טומאה של הטומאה בלועה, כמו מגע ומשא, אינו מטמא (וביאר זה בב' אופנים, או דאין המעשה מטמא של טומאה בלועה אינו מעשה מטמא, או דחסר בעצם הטומאה היכולת לטמא אחרים), ב) שיש חציצה בפני הטומאה, דהיינו דאף אם הי' שייך בעצם שטומאה בלועה יטמא אחרים או שטהרה בלועה יקבל טומאה, אבל אינו יכול לטמא או ליטמא משום שיש חציצה בין דבר הבלועה ובין דבר האחר, וע"ש מש"כ ליישב עפ"ז.

ד) **כך טהרה בלועה אינה מיטמאה- ע' במגן אברהם (שמ"ג, ב')** שהביא מש"כ הרוקח, דאשת כהן מעוברת מותרת ליכנס לאהל המת, משום דספק ספיקא הוא, שמא עוברת נקבה היא, ואת"ל זכר הוא, שמא נפל הוא.

א) **חי' טהורה בכלל בהמה טהורה לסימנים-** העיר במנחה שלימה, למה צריכין ילפותא על סימנים, הלא תיפוק לן שהתורה הזכירה החיות הטהורות בפירוש. וכ' דמשמע מזה דדין סימנים הוא דין בפנ"ע, ואינו רק לגלות איזה מינים כשרים (וע' לעיל בדף נ"ט מש"כ בזה).

ב) **כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה- פרש"י,** דטומאה הי' כאילו מעוכלת לענין לטמא. אולם ע' בנו"ב (תניינא, יו"ד קל"ה), שכ' שאין כוונת רש"י לומר שהי' מעוכלת, אלא כוונתו שלענין דין טומאה, כשם שמעוכל אינו מטמא, כך בלוע אינו מטמא. והוכיח כן מדין טבעת שהביא הגמ' כאן, דהבולע טבעת הו"ל טומאה בלועה, וכי ס"ד שהי' כמעוכל, והרי אין שייך עיכול בטבעת, אלא ודאי רק לדין פי' רש"י כן. וביאר המנחה שלימה דיש לומר דמש"כ רש"י דהוי כמעוכל, כוונתו היינו דעיכול היינו בטול החפצא. דהיינו, דמקודם הי' אוכל ועכשיו נתבטל להיות כלום. וא"כ, י"ל דכמו דעיכול הי' ביטול החפצא ממש, עד כדי כך דאם אחר שנתעכל ויצא מגוף הבהמה, אם אח"כ עושה כלים מזה הו"ל כלי גללים, דלגמרי נתבטל החפצא של האוכל דמעיקרא. אבל בטומאה בלועה יש לבאר דהוי בטול החפצא כלפי מה שנמצא מחוץ לאדם, דכלפי מה שהוא חוץ לאדם אין כאן טבעת כלל. ועפ"ז ביאר מש"כ הרמב"ן דרק כלפי האדם עצמו חשיב הטבעת מעוכל, אבל לא לגבי טבעת אחרת, דהיינו משום דאין הבלועה עושה עיכול דהוי ביטול החפצא ממש, אלא רק כלפי מה שהוא חוץ לאדם. אבל כלפי הטבעת אחרת שג"כ נמצא בתוך האדם, שפיר הוי טבעת זה נחשב טבעת ויכול לטמא.

ג) **כשם שטומאה בלועה אינה מטמאה- י' לחקור,** מה דאמרי' דטומאה בלועה אינה מטמאה, האם הגדר הוא דכל זמן שהוא בלועה אינה טמאה כלל, אלא דודאי טמאה, אלא רק דאינה יכולה לטמא אחרים. כ' החזו"ן איש (כלים י"א, כ"ג) דמה שהטומאה בלועה

עושה ר' יוחנן עם קרא דלגר אשר בשעריך. ותי' דר' יוחנן ס"ל דשפיר נתמעטים מה שאינה ראוי לגר, אבל רק לגבי איסור אכילת נבלה, דהיכא דאינה ראוי לגר, שוב לית בה איסור אכילת נבלה. אבל היכא דאינה ראוי לגר אבל ראוי לכלב, אף דאין בו איסור אכילה, מ"מ עדיין יש בו דין נבלה לענין טומאה, דזה לא פקע ממנו עד שלא יהי' ראוי אף לכלב.

(ז) **קל וחומר, ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל, שאינו מציל על טומאה שבתוכו מלטמא... מציל על טהרה שבתוכו מלטמא, אדם, וכו' -** הק' התוס' הרא"ש, לימא הק"ו להיפוך, ומה אדם, שאינו מציל על הטהרה שבתוכו מלטמא, שהרי לא מצינו שמציל, אבל מ"מ מציל על טומאה שבתוכו שאינו יכול לטמא אחרים, לפי שטומאה בלועה היא, כלי חרס, דמציל על טהרה שבתוכו, אינו דין שיציל על טומאה שבתוכו שלא יטמא אחרים. ומה דאמר' דטומאה רצוצה בוקעת ועולה, לימא דמייירי בכל ענין חוץ מכלי חרס. ותי' דאיכא למיפרך, מה לאדם שכן מטמא מאוירו, והק"ו הוא באמת של אויר הוא, וכדאמר' לקמן בסמוך, דאנן מתוכו קאמר'.

(ח) **אטו אנן מגבו קאמר' מתוכו קאמר' -** הק' תוס', מ"מ פריך שפיר, דאיך תעבור הטומאה הא גבו טהור. ותי' דאדם נמי תוכו טהור מציל, ואיכא למיעבד ק"ו הכי, ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל, שאין גבו מציל לחוץ בפני הטומאה שבתוכו מלטמא אחרים, מ"מ מציל על מה שבתוכו שאינו נטמא, כש"כ תוכו של אדם, שמציל וחוצץ בפני הטומאה שבתוכו, שאינו יכול לטמא אחרים, ודאי יש לו להציל מה שבתוכו מליטמא. כן הביין המהר"ם בתוס', דהק"ו הוא מתוכו של אדם. אולם ע' במהרש"א דכ' דאין לעשות הק"ו באופן זה, דאיך מדמין תוכו של אדם לגבו של כלי חרס, וע"ש שביאר דבאמת כוונת תוס' הוא לעשות הק"ו מתוכו של הכלי חרס לתוכו של אדם, ע"ש.

(ט) **כי קאמר רבה כגון שבלע שתי טבעות, וכו' - פרש"י,** דאי ממתני' דקתני בלע טבעת טמאה טובל וכו', אין ראוי דטומאה בלועה אינה

והק' עליו המג"א דבלא"ה צריך להיות מותר, משום דטהרה בלועה אינה מיטמאה, וא"כ למה צריך ס"ס. וכ' האבני מלואים (פ"ב, א') לתרץ ע"פ הא דא"י ביבמות (עח). דאף אי נימא דעובר לאו ירך אמו, מ"מ אשה מעוברת הטובלת לשם גרות אי"צ ולדה טבילה, והיינו משום דהיינו רבית', דהיינו דאמו לאו חציצה משום דהיינו רבית', ולכן שפיר מהני טבילה. וא"כ, י"ל דה"ה בציור דרוקת, דאת"ל דעובר זה זכר הוא, הרי אין אמו חציצה כלל בינו ובין הטומאה, לפי דהיינו רבית'. ומה דאמר' כאן דטבעת יש בה דין טומאה בלועה בתוך הגוף, היינו משום דלאו היינו רבית'. וגם עובר שמת, שפיר שייך בזה דין טומאה בלועה, לפי דכיון שמת, ושוב אינו יונק עוד מאמו, שוב לא שייך בו הסברא דהיינו רבית' [ולכא"ו לפי דברי המשנה ר' אהרן שהבאנו לעיל, דיש ב' דינים בדין טומאה בלועה, א"כ נהי דמדמין חציצה לא שייך בולד חי, כיון דהיינו רבית', אבל תיפוק ל' מדין אחר של טומאה בלועה, דאין שייך אצלו המעשה טומאה, ויש לעי' בכ"ז].

(ה) **טומאה בלועה מנלן, דכתי' והאוכל מנבלתה, וכו' -** הק' התפארת יעקב, הלא נח' ר' ישמעאל ור"ע בזה לקמן, וכ"א הביא קרא לשיטתו, ומהו שאלת הגמ' לרבה טומאה בלועה מנלן, ולמה רבה הביא קרא אחר, דר"י לא הביא. וכ' דמקרא דהביא ר' ישמעאל לא אשמעינן אלא בטומאה הבא מצד מיתה, דבזה בא הפסוק לאשמעינן דכיון דהאם חי, גם העובר נחשב לחי ואינו מטמא, אבל אין יכולין ללמוד משם לענין טבעת בלועה וכדו'. ולזה בא רבה לומר דמהו המקור דכל טומאה בלועה טהורה, זהו מקרא דוהאוכל מנבלתה, וכו'.

(ו) **הניחא לר' יוחנן דאמר אחת זו ואחת זו עד לכלב, שפיר - פרש"י,** דלפי ר' יוחנן, הך קרא דכתי' לגר אשר בשעריך, ודרשינן מיני' דצריך להיות ראוי לגר, היינו היכא דהסריחה מחיים הוא דאתא, אבל היכא דנראית לגר בשעת מיתה, וחלה עלה שם נבלה, שוב לא פקע ממנה שם נבלה עד שנתבטל מאכילת כלב. אולם ע' ברשב"א שהק' דמדברי ר' יוחנן בע"ז (סז): מבואר דס"ל דאין צריך קרא לסרוחה מעיקרא דאין בו שם נבלה, וא"כ הדרה קו' לדוכתי', מה

להכליל דטומאת משא הוא רק במה שטמא
מגופו.

מטמאה, שהרי י"ל דמה דאינו טמא הוא משום דהוי מגע בית הסתרים, וגם אין טומאת משא, שהרי אין טומאת משא אלא למי שהטומאה יוצא ממנו, כגון מת ונבלה, וכו'. וע"ז בא רבה לאשמעינן דאפי' בב' טבעות שמונחים זה אצל זה בתוכו, אף דאי"ז נחשב בית הסתרים כלפי הדדי, מ"מ הוי טומאה בלועה ואינה מטמאה. והק' הראשונים כמה קושיות על רש"י. (א) הק' תוס', אם טעם המשנה הוא משום טומאת בית הסתרים, הרי טבעת שנוגע במת יש בו דין חרב הרי הוא כחלל, וטומאה בוקעת ועולה, ויהי' מטמא אף שהוא בבית הסתרים. (ב) ובהמשך הק' תוס' כע"ז, דכיון דחרב הרי הוא כחלל, א"כ הטבעת גם מטמא במשא. וכ' הרמב"ן לתרץ קו' זו (וממילא יתרץ גם קו' הראשון), דמיירי דהטבעת נגע בטמא מת, ולא במת עצמו, וא"כ כמו דהטמא מת אינו מטמא במשא, כן הטבעת שנגע בו (וכן י"ל לענין קו' תוס' הא'). וע"ע בחי' הר"ן דכ' ליישב קו' זו, דאולי רש"י ס"ל בזה כשי' הרמב"ם, דלא אמרי' חרב הרי הוא כחלל אלא לענין טומאת מגע, אבל לא לענין טומאת משא. (ג) עוד הק' תוס', על מש"כ רש"י דאין ראי' ממתני' דטומאה בלועה אינו מטמא משום די"ל דאינו טמא משום דהוי טומאת בית הסתרים, הק' תוס' דהא לא מצינו כן בטומאת אהל, הרי באהל אין מציל אלא צמיד פתיל, אבל מה שנמצא דבר בסתר אינו מצילו מטומאת אהל. וכ' הרמב"ן דאה"נ, האדם הרי הוא כצמיד פתיל, ומה שבתוכו הוי כלא נמצא באהל, וא"כ אפי' בלא דין טומאה בלועה לא יהי' טמא. (ד) עוד הק' תוס', על מש"כ רש"י דלא מצינו טומאת משא אלא במה שיוצא טומאה מגופו, והרי מדרס זב מטמא במשא, אע"פ שאינו טמא אלא מחמת הזב. וע' בחי' ר' ארי' לייב (ב', ע', ד"ה והנה באמת) דכ' דנח' רש"י ותוס' כאן במהו גדר טומאת מדרס הזב, דתוס' ס"ל כפשוטו, דמדרס הוא אופן שדבר הדרוס מקבל טומאה מן הזב. אבל רש"י לא ס"ל כן, אלא ס"ל לרש"י דחידש התורה דמשכבו של זב הוי כמו שרץ ונבלה, שיש בו דין טומאת עצמו, ולכן שפיר ס"ל לרש"י שאף שיש בו טומאת משא, מ"מ אי"ז סתירה